

ข้อเสนอแนวความคิด /

วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เรื่อง

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและ
ของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster)

โดย

นางปรารธนา ยูวนะศิริ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

ตำแหน่งเลขที่ 292

ส่วนส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ขอนแก่น

เสนอขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

ตำแหน่งเลขที่ 290 ส่วนส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อม

สังกัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ขอนแก่น

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปีงบประมาณ 2560

ข้อเสนอแนวความคิด /

วิธีการเพื่อพัฒนางานหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ของ

นางปรารถนา ยูวะศิริ

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ

ตำแหน่งเลขที่ 290

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ขอนแก่น

เรื่อง การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster)

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับความสำคัญ และได้ประกาศ เรื่องการแก้ไขปัญหาขยะเป็นวาระแห่งชาติ ที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขภายใต้กรอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 และได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2558 เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในภาพรวมของประเทศโดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินการและให้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายระเบียบและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินการดังกล่าวด้วย และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 16 มิถุนายน 2558 ได้รับทราบแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และให้กระทรวงมหาดไทยประสานสัมพันธ์ และสร้างการรับรู้ถึงแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการให้เข้าถึงประชาชน การสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ที่ก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมให้

สามารถบริหารจัดการโครงการได้ และมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานประมง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแนวทางการบริหารจัดการขยะของประเทศในภาพรวมทั้งระบบ และกำหนดให้มีกลไกการบูรณาการการแก้ไขปัญหาขยะในภาพรวม ให้เป็นเอกภาพ และแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง โดยรับความเห็นของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปประกอบการพิจารณา

จากนโยบายดังกล่าว กระทรวงมหาดไทยกำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ 3 เรื่อง ดังนี้

1. การรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกัน (Clusters) ตามปริมาณขยะที่มีศักยภาพในลักษณะตามเขตการปกครองของอำเภอ
2. การพิจารณาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย (Rates) พบว่าการกำจัดขยะถูกต้องตามหลักวิชาการมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายรับจากการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับการรวมกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีแนวโน้มที่จะมีความคุ้มทุนมากกว่ากรณีที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งดำเนินการเองซึ่งสามารถพิจารณาแหล่งงบประมาณที่เป็นไปได้ในการลงทุนบริหารจัดการขยะมูลฝอย นอกเหนือจากงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง คือ เงินอุดหนุนรัฐบาลจากรายจ่ายประจำปี (ภายใต้กลไกแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เดิม) และ ภาคเอกชน ในรูปแบบ การลงทุนลงทุนร่วม หรือสัมปทาน เป็นต้น
3. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Law) โดยเสนอขอให้แก้ไขพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กระทรวงมหาดไทยรักษาการและได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและนำอำนาจเกี่ยวกับการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และการขอตีงงบประมาณในการจัดการตามแผนปฏิบัติการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มากำหนดไว้ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ

จากการวิเคราะห์บริบทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศและพื้นที่ลุ่มน้ำชีตอนบน ณ ปัจจุบัน พบว่า

1. ทิศทางการบริหารจัดการขยะของประเทศไทยในระยะต่อไป เป็นบทบาทของกระทรวงมหาดไทยที่จะกำกับดูแลการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่การกำกับดูแลภาพรวมในระดับจังหวัด และเปลี่ยนหน่วยประสานงานในระดับจังหวัดจาก สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเพื่อกระจายงานจากจังหวัดสู่อำเภอ โดยนายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอและมีการปกครองท้องถิ่นอำเภอเป็นหน่วยประสานความร่วมมือ

2. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดและอำเภอ เริ่มเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการเป็นฝ่ายเลขานุการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย แต่ยังไม่ทราบว่าขับเคลื่อนในระดับพื้นที่อย่างไร เพราะยังขาดความพร้อมในเรื่ององค์ความรู้ และกลไกการบริหารจัดการขยะฯ ที่ผ่านมามีการดำเนินงานในหลายจังหวัดเกิดช่องว่างและขาดแกนหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนจากจังหวัดสู่พื้นที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดหลายแห่งในฐานะหน่วยงานตัวแทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ภายใต้การดำเนินงานตามนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ได้ปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจองค์กรจากการขับเคลื่อนการจัดการขยะฯ ในภาพรวมมาเน้นการดำเนินงานสนับสนุนชุมชนต้นแบบของ อปท. ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนต้นทาง ภายใต้ตามงบประมาณที่

ได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานประจำปี ภายใต้โครงการสร้างความร่วมมือด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และกองทุนสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น บทบาทของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคในการสนับสนุนการขับเคลื่อน
การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน จึงควรเข้ามาเสริมสร้าง
การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะ
มูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster)
เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในภาพรวมของอำเภอในรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและ
ของเสียอันตรายอย่างครบวงจรแบบบูรณาการ

บทวิเคราะห์ / แนวความคิด / ข้อเสนอ

บทวิเคราะห์

การสนับสนุนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย
ชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) เป็นรูปแบบที่จะเติมเต็ม
ช่องว่างของการจัดการในพื้นที่ในปัจจุบัน โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม โดย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ในฐานะหน่วยสนับสนุนด้านวิชาการ
สร้างกระบวนการสนับสนุนกระทรวงมหาดไทย โดย จังหวัด อำเภอ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน
ผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นแบบบูรณาการในกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) ให้มีความพร้อมใน
การจัดการขยะฯ ถูกต้องตามหลักวิชาการและครบวงจรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตนเอง และจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนของกลุ่มอำเภอ
(Cluster) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของ
เสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) จะเป็นกลไกสำคัญอันหนึ่ง
ในการแปลงแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนของประเทศ
พ.ศ. 2559 - 2564 ไปสู่การปฏิบัติ

แนวความคิด และขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย นายอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด เพื่อชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของจังหวัดชุมชน โดยกลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอภายใต้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย

1.1 การลด คัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ ณ แหล่งกำเนิด เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะนำมากำจัด

1.2 การคัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป

1.3 การกำจัดขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ และการจ่ายค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะมูลฝอยของ อปท. ที่นำขยะมูลฝอยมากำจัดที่ศูนย์ฯ ตามอัตราที่สอดคล้องกับต้นทุนการดำเนินงานที่แท้จริง

1.4 แนวทางการบูรณาการลงทุนและจัดสรรการใช้งานเครื่องจักรในการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มพื้นที่อำเภอ

2. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 วิเคราะห์และเสนอแนะข้อมูลทางวิชาการเพื่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน ดังนี้

2.1 การแบ่งกลุ่มพื้นที่อำเภอในการจัดการขยะ (Cluster) โดยเลือก 1 กลุ่ม 1 จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด (กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ มหาสารคาม หนองบัวลำภู) คือ

2.1.1 กลุ่มพื้นที่ขนาดใหญ่ (Large Cluster) พิจารณาจาก ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบมากกว่า 500 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ รัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 50 กิโลเมตร และใช้เทคโนโลยีการจัดการได้หลายรูปแบบพร้อมกัน (โรงงานคัดแยกหมักปุ๋ย และ WTE)

2.1.2 กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง (Medium Cluster) พิจารณาจาก ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบระหว่าง 50 - 500 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ แบ่งเป็น 3 ขนาด ตาม

เกณฑ์ด้านรัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 30 กิโลเมตรและใช้เทคโนโลยีการจัดการแบบผสมผสานได้ 1 - 2 แบบ (โรงงานคัดแยก หรือ WTE หรือ เตาเผา หรือหมักปุ๋ย) ได้แก่

1) กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง 1 (Medium Cluster 1) คือ มีปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบระหว่าง 250 - 500 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ รัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 30 กิโลเมตร

2) กลุ่มพื้นที่ ขนาดกลาง 2 (Medium Cluster 2) คือ ปริมาณขยะมูลฝอย เข้าระบบระหว่าง 100 - 250 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ รัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 30 กิโลเมตร

3) กลุ่มพื้นที่ขนาดกลาง 3 (Medium Cluster 3) คือ ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบ ระหว่าง 50 - 100 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ รัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 30 กิโลเมตร

2.1.3 กลุ่มพื้นที่ขนาดเล็ก (Small Cluster) พิจารณาจาก ปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบน้อยกว่า 50 ตันต่อวันต่อกลุ่มพื้นที่ พื้นที่ห่างไกล (Remote Area) รัศมีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย 30 กิโลเมตร และใช้เทคโนโลยีการจัดการสำหรับระบบขนาดเล็กหรือ เทคโนโลยีที่มีการศึกษาวิจัยและพัฒนาใน ประเทศ

2.2 รูปแบบเทคโนโลยีในการกำจัดขยะมูลฝอย และแนวทางในการดำเนินระบบ แต่ละกลุ่มพื้นที่ ดังนี้

2.2.1 ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลมาลงทุนก่อสร้างระบบได้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมในการจัดหาที่ดิน ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

2.2.2 ศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบแปรรูปเป็นพลังงาน ดำเนินการโดยให้เอกชนมาลงทุน / ร่วมทุน / สัมปทานในการจัดการขยะมูลฝอยในเชิงพาณิชย์ / ธุรกิจ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการศึกษาเพื่อประเมินมูลค่าโครงการและเปิดประมูลเพื่อคัดเลือกเอกชนเข้ามาดำเนินการตามขั้นตอนการพิจารณาโครงการให้

เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ (กรณีโครงการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

2.3 หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของภาคีเครือข่ายหลักในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะในพื้นที่อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.3.1 หลักสูตรการกำกับติดตามการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดและอำเภอ

2.3.2 หลักสูตรแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มเป้าหมาย: ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองช่าง และงานที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ)

2.3.3 หลักสูตรการจัดการขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste): ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในชุมชน ได้แก่ ครุฑเรือน หน่วยงานราชการ วัด สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ ตลาด

3. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน ดังนี้

3.1 การยกร่างรูปแบบการขับเคลื่อนการจัดการขยะแบบครบวงจร และจัดทำข้อตกลงความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการเพื่อรองรับการกำจัดขยะของศูนย์กำจัดขยะในรูปแบบกลุ่มอำเภอของคณะทำงานกลุ่มพื้นที่อำเภอ

3.2 การติดตามการขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน ประกอบด้วย

3.2.1 ชุมชน หน่วยงานราชการ วัด สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ ตลาด ทำหน้าที่ดำเนินการจัดการขยะฯ ณ แหล่งกำเนิด โดยการปรับพฤติกรรมเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ใช้สิ่งของที่สามารถนำกลับใช้ซ้ำได้ และคัดแยกขยะ (ขยะอินทรีย์ ขยะขายได้ ขยะอันตราย และขยะทั่วไป) เพื่อลดปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัด

3.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่สนับสนุนให้ชุมชนดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะฯ ในครัวเรือนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วัสดุ อุปกรณ์ สาธิตขยายผล ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ส่งเสริมการตลาดกรณีมีผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างแรงจูงใจโดยกลไกการประกวด ยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

3.3.1 นโยบายผู้บริหารด้านการจัดการขยะมูลฝอย

3.3.2 แผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.3 การลด คัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (3Rs)

3.3.4 การกำหนดมาตรการและกฎระเบียบ ด้านการบริหารจัดการขยะฯ

3.3.5 การกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล

3.3.6 ร้อยละปริมาณขยะที่จัดการถูกหลักวิชาการ

3.3.7 การลดค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย

3.4 การจัดทำฐานข้อมูลการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนของ อปท. ในจังหวัด

3.5 การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบครบวงจรของกลุ่มอำเภอ (Cluster) ดังนี้

3.5.1 การบริหารจัดการขยะให้ถูกต้องตามหลักวิชาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะการลดปริมาณขยะฯ ในการนำมากำจัด

3.5.2 การจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของกลุ่มอำเภอ

4. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ถอดบทเรียนการขับเคลื่อนกลุ่มอำเภอ (Cluster) ต้นแบบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน เพื่อให้ได้กลไกในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติในพื้นที่ และเผยแพร่แนวทางการดำเนินงานฯ อำเภอ / กลุ่มอำเภอ ให้แก่พื้นที่อื่น และการสร้างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่าง อำเภอ กลุ่มอำเภอ และท้องถิ่นอำเภอนำร่องในการขับเคลื่อนงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนครบวงจร

ผังแสดงสรุปขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพ ที่ 1

ข้อเสนอ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนจะมีประสิทธิภาพ ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนภายใต้อำนาจหน้าที่แบบบูรณาการ โดยเบื้องต้นต้องมีการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ ดังนี้

1. การสื่อสารทำความเข้าใจกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดและอำเภอให้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและครบวงจรตามนโยบายขยะวาระแห่งชาติ และยอมรับในบทบาทการดำเนินงานของตนเองในฐานะผู้ประสานหลัก โดยท้องถิ่นจังหวัดทำหน้าที่ฝ่ายเลขา ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และท้องถิ่นอำเภอทำหน้าที่ฝ่ายเลขาท่านนายอำเภอ ในเรื่องการขับเคลื่อนการจัดการขยะฯ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 สนับสนุนองค์ความรู้ และให้คำปรึกษาแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาการจัดการขยะฯ กำกับติดตามการจัดการขยะฯ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การสื่อสารทำความเข้าใจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เข้าให้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและครบวงจรตามนโยบายขยะวาระแห่งชาติ และยอมรับในบทบาทการดำเนินงานของตนเองในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยภายใต้กรอบ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนของประเทศ ประกอบด้วย (1) การกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (2) การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (3) การวางระเบียบมาตรฐานการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และ (4) การสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

หากภาคีเครือข่ายหลัก 2 ส่วนมีความเข้าใจในบทบาทและทิศทางของตนเองในการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอย จักทำให้การสนับสนุนของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ในสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) เกิดประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จอย่างสูงสุด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดเครือข่ายกลุ่มอำเภอ อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการขับเคลื่อนงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) ตลอดจนเป็นกลไกในการแปลงแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน พ.ศ. 2559 - 2564 ไปสู่การปฏิบัติ
2. มีเครื่องมือสนับสนุนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการภายใต้กลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่มอำเภอ คณะทำงานอำเภอ คู่มืออบรมพัฒนาศักยภาพ องค์กรความรู้
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. สถานการณ์ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนดีขึ้น

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. รูปแบบที่ประสบความสำเร็จของกลไกกลุ่มพื้นที่อำเภอ (Cluster) ในการขับเคลื่อนงานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการอย่างน้อย 1 รูปแบบ
2. หลักสูตรและคู่มือการพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียชุมชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนท้องถิ่น และชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) หรือการจัดการขยะครัวเรือนที่กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจไม่น้อยกว่าร้อยละ 85
3. ระบบฐานข้อมูลการบริหารกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนแบบบูรณาการ ในการจัดการขยะมูลฝอย 5 กลุ่มอำเภอใน 5 จังหวัด

4. การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่เป้าหมายกลุ่มอำเภอบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะฯ ของประเทศ พ.ศ. 2559 - 2564 คือ

4.1 ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564

4.2 ขยะมูลฝอยตกค้างได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ 100 ของปริมาณขยะมูลฝอยตกค้าง ของปี 2558 ภายในปี 2562

4.3 ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนที่เกิดขึ้น ภายในปี 2564

4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทาง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ภายในปี 2564